

Tervitustega East Londonist Lõuna-Aafrikas

Jahtlaev Lennuk on käesolevaks hetkeks India ookeani ületamist lõpetamas ja seetõttu on sobilik ka laeva kalurilüli tegemistest (vahe)kokkuvõtteid teha.

Algatuseks peaks märkima, et eriti suurte kaladega pole Vana meid selles meres eriti õnnistanud. Austraaliast Darwini sadamast peale oleme väiksemate vaheaegadega ahtris lanti järel vedanud, kuid suuremate kaladega on ikka nii – no nagu Eestimaa veteski. Kardetavasti on priskemate elukate landi otsast äraminek tingitud Austraalia keskkonnanakaitsjaist. Nimelt ei tohi sealsete roheliste surveel kasutada – ja järelkult ka müüa – roostevabu konkse. Tavalised konksud lähevad

ookeani soolases vees silma pealt ja kidade juurest paari päevaga rooste ja teadagi, kuidas see tugevusele mõjub. Nii on konkse purustanud ja õnge otsast lahkunud mitmedki ilusad kalad.

Kohtunud oleme ka Suurte Tundmatutega – mitmel korral on tamiil tinisedes pingule tõmbunud, vahel õnnestub mõned meetrid sissegi haalata, kuid tulemuseks on kaotsiläänud rakend. 2 mm jämedune tamiil peab vastu kõigele senikohatule – sellise jämedusega on ka Tshiili ranniku töenduslike mõõkkalapüüdjate jadaõngede lipsud – kuid kalmaariimitatsiooni rakendamiseks kasutatud millimeetrine keerutatud terasvaier katkeb nagu lõigatult.

Siin nad on, maailmarändurid maailmakaladega – kuldmakrell ja barrakuuda.

Nii jäidki enne Mauritiuse saare Port Louis' sadamasse jõudmist suurimateks kättesaadud kaladeks mõnekilosed kuldmakrellid (*Coryphaena hippurus*) ja Kookossaartelt väljasõidul atolli väljapääsus landi otsa karanud noor barrakuuda (*Sphyræna barracuda*) ehk eesti keeli hiid-noolhaug. Viimane elukas tekitas meeskonnas vastakaid tundeid – ühest küljest on barrakuudad tuntud kui maitsvad söögikalad, samas võib kirjanduse andmetel üle pooleteise kilo raskuste barrakuudade liha olla mürgine. Seda põhjusel, et suuremad noolhaugid toituvad korallrifil elavtest mürgistest kerakaladest ja ladestavad neist saadud toksiinid oma lihastesse. Kui nüüd sellist barrakuudat süüa, võib tulemuseks olla raske mürgistus – siguateroos. Raskematel juhtudel on tulemuseks surm. Meie püüdnud barrakuuda sattus olema just kriitiliste mõõtmete piiril. Julgemad meeskonnaliikmed võtsid vastu otsuse, et ju see tegelane polnud veel kerakaladega maiustada jõudnud ja lasid kalal hea maitsta. Siinkirjutaja võib kinnitada – maitstes heal!

Ent korralikku kala polnud me toidulauale tükk aega jõudnud ja kalapüügis vähiklikum osa meeskonnast hakkas kalameeste aadressil mürgiseid vihjeid tegema. Mauritiusel saime lõpuks korralikke roostevabu konkse ja paar kalmaariimitatsiooni kalahammastest puretu asemele. Vahemärkusena – meie landi (mida teine tüürimees Riisalo koomiksist tuttava kalmaarburgeritöötaja auks hellitavalt *Ernie'ks* kutsus) "selgrooks" on terasvaierist rakend, millele kinnituvad kaks kaksikkonksu ja ca 70-80 grammine raskus. Selle kõige ümber on plastikust kalmaariikujuline kest. Ca 50-meetrise tamiili laevapoolne ots kinnitub pakpoordi knaapi, signalisaatori ja kompensaatori ülesandeiks oleme vedanud tamiili pakstaagi vahele arvestusega, et õngeliin seal tugevama tõmbe korral vabaneb. Oma teel oleme kohanud ka teistsuguseid rakendusi – lantide konfiguratsioon on olnud alates peotäiest riidenarmastest koos tinaplõnni ja suure kolmikuga kuni Port Mathurin'is Rodriguuse saarel nähtud spordikalastuskaatri omaniku sakslase Dirk'i leiutiseni. See kaval mees oli landi tegemiseks kasutanud kunstfallost, mille varre tagumise poole asemele olid narmad ja konksud installeeritud. Mees kiitis, et olla ta parim lant! Piltidelt, mida ta meile näitas, võis näha, et jutul oli tõepõhi all. Et selle mehiga ühes liigas me

ei ole, kinnitas juba ainuüksi pilk tema ritvadele ja rullidele. Korralik avamerepüügi varustus maksab kena kopika, oleme pidanud kalapüügitarvete poodides suud vesistades nentima.

Suure Kala Päev jõudis lõpuks kätte paarsada miili Madagaskari lõunatipust lõuna-kagu suunas. Kell oli kolme paiku päeval, rooliva his madrus Kama. Troopiliselt kõrvetav päike paistis otse lagipähe. Lennuk liikus pakstaaktuules, kiirusega ca 7 sõlme lääne suunas. Olime mõne aja eest halssinud ja tamiil oli "kompensatsiooniasendisse" seadmata. Korraga märkasime, et tamiil on pingul. Eelmistest ebaõnnestumistest õppinud, hakkasime ettevaatlikult liini sisse võtma. Tundsime, et tegemist on kogukama tegelasega ja õige pea tuvastasime ka identiteedi — kuldmakrell! Ilus on ta — selg erksinine, küljed punakaskuld sed tumedate täppidega, kõhualune kergelt hõbedakarva. Vaiksel vedasime kala ahtri taha, lipsust haarates tõstsime metsikult rapleva elaja kokpitti. Pärast akvalangistinooga selgroo kallal toimetatud operatsiooni jäi kala rahulikuks. Jälgisime, kuidas enne mitmevärviline kala ühtlaselt kahvatuhõbedaseks muutus. Toimus pildistamine ja mõõtmine. Kala pikkuseks ninast sabahargini määrati 130 cm, kaalu hinnati silm-käe meetodil, lõpuks leppisime kokku 15 kilo peale (paraku ununes Port Louis' s kaal ostmata). Selliste näitajatega on kättesaadud isend oma sugulaste seas keskmist kasvu — sarja *Loomade Elu* raamat *Kalad* annab kuldmakrelli maksimaalseks pikkuseks 1,8 - 2 meetrit ja raskuseks kuni 30 kilo. Edasi järgnes puhtkulinaarne osa — kala fileeriti (mille käigus said toore kala entusiastid madrused Kama ja Simm suu kalaseks), seejärel sattusid filee ja kalamari vanemtüürimees Meelis Saarlaidi kogenud kalatöötlejake alla. Soolati, praeti ja marineeriti. Nii jätkas makrell oma ringkäiku looduses. Meeskond sõi ja oli rahul.

Lennuki teekond jätkub. Ees on Atlandi ookean. Ootame kohtumisi sealsete kaladega.

JANNO SIMM,
madrus

India ookeanil
30°47' S 38°45' E